

Berúgni tudni kell



Van úgy nyolc-tíz nagy társadalmi téma a mai Magyarországon, amelynek mindegyike valóban roppant lényeges ugyan, éppen csak mostanában vészes rámenőséggel olyaténképpen állítódnak reflektorfénybe, mintha rajtuk kívül másfajta nem is léteznének. A módszer veszélyes kettős: egyrészt így-nyíven válnak leginkább elcséppeltté, halálosan unalmas közzhelyé a kezdetben élénk szemmel, komoly felelősséggel és (nem is olyan ritkán) némi bátorsággal felfedezett közös bajok. Másrészt a velük történő túlzott foglalatosság konkrét esetekben (mondjuk, ha szellemi-kulturális termékekről van szó) a didaktikus, kampányzerű művek fenyegető dőmpingjét hozhatják.

Itt van például az alkoholizmus. Tudjuk, hogy arányai riasztóak, azt is, mily előkelő helyen állunk a szeszfogyasztás világranglistáján. Igaz, arról is tájékozottak vagyunk: mindez világjelenség. Persze, ha vesszük, hogy éppen közeli rokonainknál, a finnknél is mennyire hasonló a helyzet, némi szittya magabiztossággal vélhetünk: csak van a dologban valami ősi, ha nem is turáni, de mondjuk ural-altáji átok. Hogy az emberek Helsinkiben vagy Budapesten miért isznak annyit, természetesen nem lehet olcsó humorizálással elintézni. Ebből indult ki a finn író, Claes Andersson is, akinek a *Család* című művéből készült tévéjátékot csütörtökön este láthattuk.

Antialkoholista propagandadarabnál jóval több volt, vérbeli műalkotásnál jóval kevesebb. Végső soron itt csak az italozás következményeit szemlélhettük, ama jelző jegyében, miszerint a szesz nemcsak öl, butít és nyomorba dönt, hanem szétrombolja a családot is, elzúli a gyerekeket, elidegeníti a házastársat stb. A pláne az, hogy a *Bodrog* által kitérően alakított alkoholizmus szimpátiakusabb fikót ritkán látni. Nemcsak hogy nem volt agresszív, nem verte szét éjelenként a lakást, nem csapkodta falhoz a gyerekeket, nem verte félholtra az aszszonyt, hanem igen ambiciózus, angolul állandóan tanulni akaró, joviális kispolgári emberkének számított, afféle békés részegnek. (Hiába, berúgni tudni kell.) Ráadásul főhősünk még le is szokott az italtól, nevelni kívánta rakoncátlan csemetéit, és nejeivel igen demokratikusan, mindig meg akarta beszélni a napi teendőket. Am hiába minden. Piásnak nincs kegyelem! Az előzetes tétel szellemében züllik szét a familia, a fiú nemcsak hagyományörzően iszik, hanem a rendőrökkel is összeverekedik, a nagyobbik lány túl rövid idő alatt túl sok hímenemű egyént részeltet kegyéből, a kisebbik leányzó pedig szorgalmasan kerüli az iskolát. A feleség természetesen kiborul, feltehetően ideg-összeroppanást kap, s úgy elhidegül, amint az a nagykönyvben írva van.

Szegény jó útra tért alkoholista, gondolhatjuk együttérzően.

A fenti gyászos szituációtól már csak egy lépés (a tévéjáték közepétől várhatunk is rá), hogy a megjavult atya visszahulljon a pálinkás (vodka?) -poharak világába, amit — némi vívódás után — meg is tesz. A kör imigyen bezárul, teljes lesz a kép, keretes a szerkezet és megfelelően didaktikus a mű.

Régi törvény: egy ábrázolt jelenséget csak úgy lehet erőteljessé tenni, ha például következményeit felmutatva, egyértelműen, határozott körvonalakkal áll előttünk mindaz, ami az utólag történeteket magyarázza, indokolja. (Ezt nevezik motivációnak.) Ha mindez nincs, akkor a szájarágás ezúttal az alkoholizmussal kapcsolatos legfrissebb jelentkező bosszankodhatunk. Mert a Család esztétikai határfoka körülbelül „Az alkohol mérreg!” feliratú plakáthoz hasonló. Vagy a negyvenes évek végén játszódó egyik nagyszerű magyar film amondatához, mely így hangzik: „Ne igyál, elvtárs!”

Öszintén szólva, még az is érthető lenne (ha nem is örömteli), ha a tévéjáték után több néző felhajtott volna néhány felest valamelyik vendéglátóipari egységben. Az alkohol ugyan semmit sem old meg, tudjuk, de legalább feledtet. S nemcsak berúgni, de ellenpropagandát csinálni is tudni kell.

Domonkos László

Emlékezés Pusztai (Pipicz) József-re

A munkásmozgalom jeles szegedi harcosa még szinte gyermekként kapcsolódott be a szocialista mozgalomba, amelyhez egész életében áldozatos hűség fűzte. 1920 januárjában, alig 12 éves, amikor tímártanonként megbízták a Szocialista Ifjúmunkások szegedi csoportjának vezetésével. A csoportban irányításával a munkásmozgalom kiemelkedő harcosai nevelkedtek. Eszméi, politikai fejlődésére döntő hatással volt Ladvánszki Józseffel, az illegális kommunista párt egyik szegedi vezetőjével történt megismerkedése. Ladvánszki mozgalmi tanítómesterének tekintette, közvetítésével lett 1921-ben a KIMSZ tagja.

Az 1925-ös év fordulópont volt életében. Tímársegéd lett, s azonnal megismerkedett a munkanélküliség keserű kenyerével is. Radikális baloldali politikai magatartása, nézetei miatt ellentétbe került a szociáldemokrata párt városi vezetőségével, s kizárták a pártból, a szakszervezetből, kitiltották a Munkáshonból. 1926 januárjában Pestre költözött.

Budapestben aktívan bekapcsolódott az 1925-ben alakult osztályharcos Magyarországi Szocialista Munkáspárt tevékenységébe. Szervező és agitációs munkája közben a baloldali szociáldemokrata és a kommunista mozgalom kiváló harcosával ismerkedhetett meg. Nem mindennapi energiáját, szervezőképességét jól hasznosította a párt helyi szervezeteinek létrehozásában. Budapesten és vidéken, így Szegeden is, több alapszervezetet létesített, illetve kapcsolatot teremtett a pártközpont és a munkások között.

1926 nyarán az illegális kommunista párt és a KIMSZ tagjaként részt vett az MSZMP Fialalmunkás Alosztályának létrehozásában. Decemberben a KMP ifjúsági bizottsága megtárgyalta a KIMSZ helyzetét és új, 5 tagú központi bizottságot hozott létre. Az akkor 19 éves Pusztai József kiemelkedő mozgalmi munkájának elismerését jelentette, hogy ő is tagja lett a központi bizottságnak.

1927 januárjában a párt Bécsbe küldte titkárképző tanfolyamra. Életének egyik legnagyobb élménye volt, hogy a párt legfelső vezetőinek előadásait hallgathatta. Budapestre visszatérve az úpesti és az angalföldi kerületek illegális pártmunkájának irányításával bízták meg. A rendőrség azonban hamarosan letartóztatta az MSZMP vezetőit, közöttük Pusztai Józsefet is.

A rendőrségen válogatott kínzásokkal gyötörték; de nem árulta el illegális kapcsolatait. A Szántó—Vágl-

féle pörben statáriális bíróság elé állították őt is. A hazai és nemzetközi tiltakozás azonban megmentette a vádlottak életét, ügyüket polgári bíróság elé utalták. 1927 novemberében, a főtárgyaláson, a vádlottak bátran éltették a fennállásának 10. évfordulóját ünneplő Szovjetuniót. Pusztai elvtárs vádlói szemébe mondta a kegyetlen kínzásokat, Kommunista tevékenységért, az MSZMP-ben kifejtett munkájáért az osztálybíróság 2 év és 4 hónapi börtönrre ítélte.

1929 őszén tért vissza Szegedre. Munkahelyén, az Orion Bőrgyárban Vörös Segély csoportot szervezett, kapcsolatot tartott a szegedi illegális kommunistákkal. Nagy szerepet játszott az 1930-as évek második felében kiépülő Hivatásszervezet elleni harcban. A Hivatásszervezet elleni fellépéséről 1939 januárjában egész Szeged tudomást szerezhetett, amikor a szélsőjobboldali Szegedi Új Nemzedék név szerint megátadta őt. Nem is sokáig maradt a városban.

1941 júniusában ismét Budapesten keresett munkát. Sok kiváló baloldali szociáldemokratával és kommunissal került közeli ismeretségbe, munkakapcsolatba. A fegyveres ellenállásban ugyan nem vett részt, tevékenysége azonban a fasizmus, a német megszállók ellen fellépők sorait erősítette. Háború alatt néhány írását köz-

ölte a Népszava. Verseinek egy része azonban a cenzúra miatt nem jelenhetett meg.

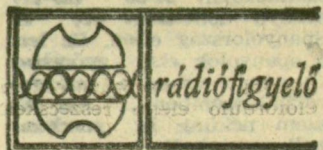
1945 januárjában érkezett haza, a felszabadult Szegedre. Az ország egyik első munkáskader igazgatójaként régi munkahelyének, az Orion Bőrgyárnak élére került. Hallatlan lelkesedéssel és aktivitással dolgozott. Cikkeket írt a Munka című szakszervezeti lapba, népbíró volt, a bőripari szakszervezet helyi csoportját vezette és szinte lehetetlen felsorolni minden társadalmi funkcióját.

Az 1950-es években az ország más részein töltött be jelentős gazdasági vezetői munkaköröket. Az ellenforradalom tényét hamar felismerte, s a rá jellemző elkötelezettséggel és megszállottsággal kapcsolódott be a munkáshatalom megszilárdításáért, a konszolidációért folyó munkába. Az ellenforradalom leverése után szegedi vállalatok vezetőjeként dolgozott 1967-ig, nyugdíjazásáig.

Nyugdíjas éveit sem töltötte munkátlanul. Munkásmozgalmi emlékeket gyűjtött, kiállításokat szervezett, megírta emlékiratait és mozgalmi tárgyú cikkeket jelentetett meg. Gyakran és szívesen találkozott fiatalokkal. Még nincs egy éve, hogy végső búcsút vettünk tőle.

75. születésnapján fisztelettel és szeretettel emlékezünk a munkásmozgalom kiemelkedő harcosára.

B. F.



Rostélyosokban elbeszélve

Amikor egy-egy jó rádióműsor hatása alá kerülök, álmomban sem tudok megszabadulni tőle. A minap az Üllői úton jártam. Sétáltam Kosztolányi fái alatt, nyárvege volt, emlékszem, az éteremnek, ahol habos söröket ittam. Gödör volt a neve és hat lépcsője volt, később valódi sonkákból készült sonkáskockát ettem. Előbb a pincér jött, köszönt, aztán a fehérkötényes szakács, aki arról érdeklődött, hogy vajon izlett-e az étel.

Szép álom volt, összegyűlt a nyál a számban.

A hajdani ételspecialitások nem attól voltak azok, hogy különlegesen voltak, a legnagyobb gondossággal készítették el őket. Frissen és még véletlenül sem maradtak... Idősebb Papp Endrétől tudom mindezt, aki szerint a magyar vendéglátóipar illő volna, hogy legalább hajdani besülletét visszaszerezze. A legendája egyelőre a múlté. Valószínűleg azért, mert a gasztronómia művészet. Az interperszonális kapcsolatok pedig a pszichológia tárgykörébe tartoznak. Ki ne tapasztalná, hogy vendéglőinkben manapság kevés a művész, az emberi kapcsolatokhoz profi módon értő pincér pedig még annál is kevesebb. Ma úgy van, hogy ismernek ugyan, de nem ismernek a vendéglőben, és úgy is van, hogy hiába éhezünk meg valami speciális finomságra, sehol sem találjuk. Pontosabban szólva: mindenütt ugyanazt találjuk, s nagyjából ugyanolyan közepes minőségben. Amikor en-

nél is szomorúbb: nemcsak a borjúpörkölt vált hiánycikké, hanem az eladásához értő pincér is. A vendéglátóipar, s mint ilyen, hivattott embereket kíván. A hajdani vendéglősök elmentek, az újabbak meg úgy felejtették el a követendő tradíciókat, hogy meg sem tanulták azokat.

Tudós előadást, izgalmas beszélgetést többet is hallottam már történelmünkről. Hallgatom a rádiót, elégedett voltam. Ime, téma és műfaj tökéletes találkozása. Gondoltam, nem is kell ezt másképpen csinálni. Szerencsénkre *Sebestyén János* nem hisz a tartalom és forma egységének, ilymódon valóban kissé szimpla konvencióban. Gondolt egy nagyot, s elmesélte a magyar történelem egy darabját idősebb Papp Endrével, a bécsi Mátyás pince igazgatójával zónapörköltben, sonkáskockában és hagymás rostélyosban.

Első hallásra bizarrnak tűnő ötlet. Mégsem az. Ime a bizonyíték.

Inséges időkben a vendéglősök a velőropogós nevű csemegét tehéntőgyből, a sonkaropogót lecsókolbászából művészkedtek össze. Nehéz idők voltak, s így a vendéglősök találékonysága találkozott mindazon kevesek tetszésével, akik ezekhez az akkoriban felségesnek tűnő ételpótlékokhoz hozzájuthattak. Néhány vendéglős azonban sajnálatos módon amnéziát kapott a sikertől, végleg elfelejtette, hogy a velőropogós velőből készül.

És innen már egy súlycsökkentő sült tyúk egyetlen lépésével el lehet jutni a mélypontra. El is jutottak. Annotól -ig... Az évszámokat bárki beírhatja.

A fiatalok nem magyarázzák a világot, hanem meg akarják változtatni. Sebestyén János, ha életkorát tekintve nem is, szándékait tekintve dicsérhetően fiatal.

Töprengnek, hogy miért keltett ennyi emóciót és indulatot bennem az *Egy rádiós napló* című legutóbbi adás. (Enni igazából azért eszem, mert muszáj.) Mit hiányolok akkor? Valószínűleg idősebb Papp Endre generációját, vagy az ő generációjának híu folytatóit. Maradjunk ebben.

Petri Ferenc

Fúvószenekarok minősítője

A Csongrád megyei Továbbképzési és Módszertani Intézet, valamint a Bartók Béla Művelődési Központ rendezésében vasárnap került sor a fúvószenekarok V. Országos Minősítőjének Csongrád megyei hangversenyére Szegeden, a Bartók Béla Művelődési Központban. A háromévenkénti minősítésre ezúttal öt zenekar nevezett; bemutató jelleggel a Mórahalmi Önkéntes Tűzoltó Egyesület Zenekara (*Kovács Attila* vezényletével) és az Ady Endre Kollégium Fúvószenekara (*dr. Mucs Géza* vezényletével) vett részt ezen a rangos zenei rendezvényen.

Öröndetes, hogy a hangversenyen résztvevő zenekarok, vagy megőrzik három évvel ezelőtti fokozatukat, vagy továbblépnek (a fokozat a zenekarok előadói színvonalát regisztrálja és nem

sorrendiséget állapít meg). A Tömörkény István Művelődési Szakközépiskola és a KISZ Szeged városi bizottságának Ifjú Gárda Fúvószenekara arany fokozatot ért el, *Kerekes Pál* karnagy vezényletével. A hódmezővásárhelyi *Petőfi Sándor* Művelődési Központ Ifjúsági Fúvószenekara, melyet szintén *Kerekes Pál* vezényelt, ugyancsak arany fokozatot, a Szentes városi Egyesített Fúvószenekar, *Bánfi László* karnagy vezetésével, ezüst fokozatú minősítést kapott. *Marosvári Attila* vezényelte a Vasutasok Szakszervezete *Petőfi Művelődési Házának* Fúvószenekarát, mely a zsűritől az ezüst fokozatú minősítést kapta éppúgy, mint a Munkáskörtség Szeged városi Parancsnokságának Fúvószenekara, melyet *Bulik Ferenc* dirigált.

B. I.

Környezetvédelmi vetélkedő

Az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal, a Természetvédelmi Hivatal, a Művelődési Minisztérium és a KISZ Központi Bizottsága idén először rendezte meg a középiskolások országos környezetvédelmi vetélkedőjét. A dél-alföldi területi középdöntőbe tíz csapat jutott Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megyéből. A napokban Szegeden megrendezett vetélkedőn legjobbnak a

szegedi Kiss Ferenc Erdészeti Szakközépiskola III/B osztályának csapata (Czegledi László, Maróti Zoltán, Vidács Attila) bizonyult, ők vesznek részt a budapesti döntőben. (Felkészítő tanáruk Tóth György volt). Második helyen a bajai III. Béla Gimnázium, harmadikon a szentesi Horváth Mihály Gimnázium csapata végzett.

Folklórműsor Üllésen



Részlet az üllésiek műsorából

Nagy sikerű néptáncműsor volt szombaton este az üllési művelődési házban. A Néptáncosok Dél-Alföldi Tanácsa és a Csongrád megyei Továbbképzési és Módszertani Intézet néptáncosok bemutató sorozatát indította el, amelynek keretében az első folklórműsort Kecskeméten tartották a közel múltban. A sorozat második programján, Üllésen rendkívül nagy érdeklődés kísérte az együttesek — a kecskeméti megyei művelődési központ táncgyűlése, a vaskútj német nemzetiségi

együttes, a hódmezővásárhelyi szövetkezeti bizottság táncosportja és az üllési Fonó együttes — műsorát.

A Dél-Alföldi Paletta címet viselő sorozat segíteni kívánja a három megyében működő amatőr néptáncosportok munkáját, emellett a bemutatók kellemes szórakozást nyújtanak a néptánc kedvelő közönségnek.

Az elkövetkezendő időszakban még négy alkalommal kerül sor a Dél-Alföldi Paletta folklórműsorára. A rendező szervek a sorozatot ősszel tovább folytatják.

Fesztiválsiker

Budapesten, az első országos kísérleti amatőrfilmsziget fesztiválon Farda József, a szegedi Juhász Gyula Műve-

lődési Központ filmklubjának tagja Emlékezés című művével harmadik díjat nyert.